

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Oradea
Strada Teatrului 4.
Telefon: 6-70

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDORFelelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre
130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön
2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

Menjen Cuza is!...

Szerencsétlen kormányzata van ma Romániának. Nagy baj az, ha laikusok kezére bizzák egy ország vezetését. Jorga eddig hozzá volt szokva, hogy mindég olyanok előtt beszéljen, akiknél ő szellemileg magassabb fokon állott, akik felnéztek rá. De amiért ő, az egyetemi katedrán mindenkinél okosabb volt, azért azt hiszi, hogy alkalmas arra is, hogy diákok helyett, embermilliók sorsát intézze. Amilyen örömmel üdvözöltük annak idején Jorga kormányalakítását, mivel a nagyészű tudóstól javulást reméltünk, épügy fájdalommal kell megállapítanunk azt, hogy mi zsidók ismét keservesen csalódtunk. Sem mi, sem az ország lakosságának zöme nem vagyunk elragadtatva attól a jorgai koncepciótól, mely az országot jelenleg megüli. És főképpen nem tetszik nekünk az a törvénytíprás, melyet Jorga kormánya inaugurál. Ez a jövő generációt antiszemita szellemben nevelő hangulat nyilatkozott meg akkor is, midőn Cuzát egy örült kirohanása alkalmából általános tapsvihar fogadta, a kormánytámogató többségi képviselők részéről. Cuza korelnök és Cuza mint korelnök! Mert annak a megkerült kórshellnek, mely az országot megüli, legnagyobb reprezentánsa Cuza, a korelnök, ez a paranoyás, üldözési mániában szenvedő gonosz Hámán, aki stílustalanul diszkreditálja ennek az országnak intellektuálisan gondolkozó nagy rétegét is.

Jorga kormánya és parlamentje a szélsőbalt minden fennálló jogrend dacára és ellenére kirugta a kamarából. A kommunistákat kizárták, mert felforgatásra törekednek. Eppen erre támaszkodva mi, zsidó kisebbsége ennek az országnak, azt vagyunk bátrak kérni, sőt követelni, hogy a szélsőjobbaldalt is küldjék haza.

Küldjék vissza Cuzát, ezt a nagy román korelnököt Jassyba, amint nem türték a szélsőbalt sem, ugy nincs létjogosultsága a törvények házában a pogromra uszító, vallásghyalázó antiszemizmusknak sem, mint a kommunizmusnak. Sajnos, ugylátszik, hogy Jorga Miklós, miniszterelnök korában sem felelti el azt a tanári hibát, hogy „kivételeket” csinál. A tanár ur nem vájja ki kollégája szemét. A tanár ur rossz professzor módjára, igazságtalan mértékkel mér. Különben nem lenne Cuza most a kedvenc. Hegyes szakálla alá észbeli adottságának megfelelően, a csecsemőkre aggatót kis kendő illenek, melyen irott légyen: *Jorga kedvence.*

Bevalljuk szomorun és pesszimiztikusan, hogy fáj nekünk, hogy Cuza grata-persona lett, hogy szava van és pártja van, hogy kitüntetik és elhalmozzák elismerésekkel.

Cuza, a romániai zsidóság gonosz Hámánja, személyiség ma a fórumon. Ez fáj nekünk! Jorga, a történelemtudós tudhatja, hogy olyan országok, ahol Hámánoknak is van szavuk, a lejtőre kerülnek. Jorga miniszterelnök tudhatná, hogy Cuzának nincs joga egy kulturparlamentben be-

szélni. Mert Cuzának és társainak valóban nincs helye egy komoly parlamentben. Az a tónus, melyet ő használ, nem válik dicsőségére az ország legfőbb törvényhozó testületének. *A romániai zsidóság jogosan elvárhatná, hogy küldjék haza Cuzát is. Tüntessék el a fórumról. Mert kétségbeejtő és elkésertítő, hogy figurája ott éktelekedjék egy ország fórumán.*

Jorga miniszterelnök ur — küldje haza Cuzát!

Duca és a Zsidó Párt

Bukarestből jelentik: Az országos Zsidó Párt elnöke, *dr. Fischer Tivadar* képviselő a napokban meglátogatta a liberális párt elnökét, hogy kedvező atmoszférát teremtsen a két párt között, főként pedig, hogy tisztázza a liberális párt állásfoglalását a Zsidó Párttal szemben.

Hosszas eszmecsere után Duca arra az álláspontra helyezkedett, hogy szerinte a zsidóság politikai elhelyezkedése csakis a különböző román pártok között szét-szórva képzelhető el. Az U. E. R. (Román Zsidók Egyesülete) már a multban előkészítette a talajt a romániai zsidóságnak, hogy beléphessenek a pártokba és e célból a multban számos akadályt háritott el. Duca említette azt a baráti viszonyt is, mely őt *dr. Fieldermannhoz* fűzi.

A jelenlegi adottságok — folytatta Duca — nem zárják ki oly reális tények elismerését, melyek az országos Zsidó Pártot megteremtették és annak létjogosultságát az utolsó választásnál kifejezésre juttatták. Igyekezni fog az országos Zsidó Pártba tömörült zsidósággal a legjobb vonatkozást fenntartani.

Duca megígérte, hogy a pártvezetőség legközelebbi ülésén az ügyet megbeszélés tárgyává teszi és előre is biztosította a Zsidó Párt elnökét, hogy pártjának *állásfoglalása a Zsidó Pártot ki fogja elégíteni.*

Dr. Fischer Tivadar kijelentette, hogy míg a Zsidó Párt nyíltan és érthetően hangoztatja a zsidó kisebbségi érdekek képviselését, addig az U. E. R. dacára annak, hogy nem tekinti magát politikai pártnak, mégis résztvesz a mindenkor választásokon, de csak más romániai pártokkal köt választási kartellt. Viszont tagjai különböző pártokban vannak beiratkozva. Ducának arra a kijelentésére, hogy a kisebbségi pártoknak nincs létjogosultságuk, *dr. Fischer Tivadar* megismétli, hogy mindazon országokban, hol kisebbségi problémák léteznek, életszükséglet ily párt megteremtése, csak egy önálló politikai pártkeretben tudja a zsidóság ily módon sérelmeit orvosoltatni és érdekeit megvédeni. *Dr. Fischer* még arra is rámutatott, hogy a Zsidó Párt tulnyomólag városban élő kereskedelmi és ipari társadalmi osztály összetételéből áll és mivel a liberális párt és a falusi tömegek képviselésétől kívül, a városi lakosság exponenseinek is tekinti magát, bizonyos ügyekben a két párt között megértés jöhet létre.

Duca megköszönte *dr. Fischernek* látogatását és azon reményének adott kifejezést, hogy a két párt közötti viszony rövidesen szoros együttműködéshez fog vezetni.

Antiszemita kilengések sorozata

Lengyelország

Előző számunkban közöltük a lengyelországi Zlocov városban, majd pedig a Radomban lefolyt zsidóellenes pogromokat. Egy varsói jelentés szerint vasárnap este Mighalin nevű üdülőhely uccái voltak súlyos antiszemita kilengéseknek tanui. Nagyon sok zsidó üdülő vendég súlyosan meg lett sebesítve, többeket közzülök ma is a fürdőhely kórházában ápolnak.

Bécs

Az elmúlt kedden a bécsi egyetemen antiszemita kilengések kezdődtek és csü-törtökön folytatódtak. Az egyetemen megisméllődtek a véres jelenetek, a zsidó diákokat véresre verték és azután a lépcsőkön lehajigálták. A tüntetés ürügye ezuttal az volt, hogy a közigazgatási bíróság törvénytelennek mondotta ki a Gleichspach rektor által tavaly életbeléptetett diákjogot, amely a diákságot ugynevezett *fajtiszta vagy árja* diákokra és más nemzetiségűekre osztotta volna. Az árja és német kifejezések ebben a jogrendben teljesen antiszemita érelemben szerepeltek volna és a bajtársi szövetség tagjai csak azok lehetek volna, akiknek zsidómentes származását az igazolóbizottság megállapította volna.

A közigazgatási bíróság jogszerű és helyes döntésével meg nem elégedett antiszemita diákok az egyetem épületén kívül, a Kärtnerstrassen is folytatni akarták a kilengéseket. Az üzletek tulajdonosai ellen akartak rohamot intézni, majd a szállodák ellen akartak vonulni. Közben egy kávéházi vendéget kődarabbal súlyosan megsebesítettek. A külföldi vendégek természetesen hanyatt-homlok menekülnek Bécsből.

A bécsi zsidó hitközség előljárósága rendkívüli ülést tartott, amelyen a diákság támadásaival foglalkozott. A gyűlésből kifolyólag igen erélyes hangú tiltakozást nyújtottak át a kormánynak. A hitközség előljárósága hangsúlyozza, hogy tiltakozása és felháborodása elsősorban nem a felheccelt fiatal-ság ellen irányul, akik eljárásuk horderejét nem tudják, de az egyetemi kárhóztató szava sem volt a botrányos kilengések ellen. Megállapítja a hitközség vezetősége azt is, hogy az egyetemi vezetők szinte felbátorították a diákságot magatartásukkal.

Pogrom Szalonikiben

Szalonikiből, a déleuropai zsidóság évszázados centrumából szörnyű események híre érkezik. Több mint egy évezred óta élnek zsidók ebben a nagy kikötővárosban, ahol a zsidó történelem legérdekesebb

fejezetei jádszódtak le. A spanyol inkvizíció áldozatai egyben itt telepedtek le nagyszám-
ban, itt virágzott fel a török zsidóság rab-
binikus kulturája és Szalonikiben még ma,
300 év után is él a Messiást-váró zsidók
egy csoportja, Dönmé-k, kik Sabbatai Cevi
isteni voltában hisznek. Mióta azonban
Szaloniki Görögországhoz került, a virágzó
zsidó hitközséget a görög antiszemitizmus
feldúlta, gazdaságilag tönkretette. Az angol
és francia zsidó külügyi fórumokat már
egy évtized óta foglalkoztatja a szalonikii
kétszázézer főnyi üldözött zsidóság problé-
mája, amely most forrponthoz érkezett.
Mély megrendüléssel regisztráljuk a szalo-
nikii eseményeket és ezuton adunk kifeje-
zést egyrészt az őszinte együttérzésnek,
másrészt annak a megvetésnek, mely vala-
mennyiünket eltölt a barbarizmusnak e
szörnyű kiförésén.

Június 23-án és 24-én kezdődtek meg
a szalonikii zsidóüldözések. A görög egye-
temi hallgatók kezdték meg a bujtogatást,
akik társadalmi bojkottra hívták fel a ke-
resztényeket a zsidók ellen. Azt a hamis
vádát emelték különböző röpiratokban a
Makabbi zsidó sportklub ellen, hogy az
görög ellenes propogandát üz. Csakhamar
csoportok képződtek a városban, amelyek
behatoltak a gettóba és sok száz zsi-
dót súlyosan megsebesítettek. Gonoszas
kormányzó plakátot adott ki a zsidóüldözé-
sek ügyében és kijelentette, hogy az anti-
szemita ártanak Görögországnak, egyszer-
smind tanúságot tesz arról, hogy a zsidók
mindig hűségesen teljesítették görög hazá-
juk iránti kötelességüket.

Délután 5 órakor forrpontra ért a hely-
zet. 250 felfegyverzett diák megrohanta a
szalonikii zsidó községházát, melyet felgyuj-
tottak. Mialatt lángban állt a községháza,
érkezett a sürgöny Athénből, hogy Venize-
los miniszterelnök a parlamentben a leg-
erélyesebben elítélte a tüntetést és az anti-
szemita bujtogatókat hazaárulóknak bélye-
gezte. Szaloniki zsidó városrészét éjszaka a
nacionalista diákok felgyújtották. A gyujto-
gatók híre, melyet a szalonikii főrabbi tá-
viratban tudatott Venizelosz miniszterel-
nökkel, Athénben nagy izgalmat és felhá-
borodást keltett.

A nacionalista diákok napokon át gyű-
léseken és plakátokon hirdették, hogy ha a
zsidók nem takarodnak ki Szalonikiből,
akkor rájuk gyújtják a házakat s ezért a
zsidó lakosság nem mert az uccákon mu-
tálkozni. A hitközség a kormányhoz folyamo-
dott segítségért, azonban semmi sem történt.

Hétfő éjjel egyszerre több helyen csap-
tak fel a lángok a szaloniki zsidó város-
részben, amely gettószerűen van elkülönítve
a kikötőtől és a város középpontjától. Mint-
hogy a házak legnagyobb része fából
épült, a lángok a nagy forrásokban könnyen
terjedtek el.

Kedden éjjel a görög kormány Sza-
lonikiben kihirdette az ostromállapotot.

A zsidónegyed megdöbbséget látványt
nyújt. Halottak súlyos sebesültek fekszenek
az égő romok között. A rendőrség és a
hatóságok tehetetlenül nézik a rombolást.
A Kohen családot utolsó szálíg kiirtották a
görög diákok és pogromhősök. 250 zsidó
ház égett le és a halottak száma túlhaladja
az ötvenet.

Erera Izsák, a Makabbi sportklub ale-
nöke ma délelőtt sebesülésébe belehalt. A
tűzvésznek körülbelül 16 zsidó halottja van,
nagyobbrészt öreg emberek, kiket beszori-
tottak az égő házakba és ott pusztultak el.

Csütörtök reggel katonaság szállta meg
a várost, azonban a tüntetések a katonák
szemeláttára folytatódtek. Ki van adva a
jelszó, hogy Szalonikiban zsidónak nem
szabad maradnia, mert „eladták Bulgáriának
a várost...”

Az utolsó jelentés Szalonikiből nagyon
aggodalomkeltően hangzik. A rendet még
most sem sikerült teljesen helyreállítani. A
rablások és fosztogatások is tartanak. A
zsidó kikötőmunkások, kik a szaloniki
zsidóság zömét képezik, a gazdasági bojkott
következtében kenyér nélkül maradtak.

Bázelben

a XVII. cionista Világkongresszus és a Mizrachi Világkonferencia a világ zsidóság ezreinek részvétele mellett folyt le

Bázel, július 6. Delegátusok és ven-
dégek százai érkeztek Bázelbe. A világ
minden sarkából egybegyűlt vendégsereg
sajátos szint és hangulatot kölcsönöz a
svájci város uccáinak. Különösen a Muster-
messe palotája és környéke nyújt élénk,
változatos képet. Lüktető élet, lázas ér-
deklődés, nagy forgalom övezi körül a
hatalmas épületet, amelyben a cionista
szervezet 17. világparlamentje ült össze.

Mintegy 260 delegátus jelent meg a
kongresszus megnyitásakor. 87 klacionista,
80 munkáspárti, 50 revizionista, 34 miz-
rachista és 7 radikális. A vezetőség kér-
déséről folyik a vita mindenütt. A Mässe-
palast folyosóin, az uccai csoportokban, a
kongresszusi iroda környékén és pártok
bizalmas értekezletén. A kongresszus meg-
nyitása körül is parázs vita folyik. *Bialik*
ugyanis nem fogadta el a megnyitó beszéd
megtiszteltetését és így Nahum Szokolov,
a cionista mozgalom spirítus rektora nyi-
totta meg a kongresszust.

A cionista világkongresszussal pár-
huzamosan a Mizrachi Világszervezet is
megtartotta konferenciáját, melynek hatá-
rozatai elé a legnagyobb érdeklődéssel
néznek a világ mizrachistái.

A mizrachi-konferencia legutóbbi ülésén
rabbi Meyer Berlin, a Mizrachi-szervezet-
nek az elmúlt két esztendő folyamán ki-
fejtett tevékenységéről tartott nagyvonalu
referátumot, amelyben különösen a Mizrachi
Világszervezet nevelés és vallásügyi be-
vándorlási és kolonizátorikus munkáját is-
mertette. Ezután rabbi J. L. Fischmann tartott
referátumot „A mi szervezeti munkánk és
annak utjai a jövőben” címmel. — Rabbi
Fischmann felszólította a konferenciát, hogy
világosan fogalmazzák meg a Mizrachi cél-
kitűzéseit. Az erc jiszraeli politikai hely-
zet jelenlegi állása szükségessé teszi annak
kihangsúlyozását, hogy a Mizrachi a Tóra
alapszellemben felépülő palesztinai zsidó
állam realizálását célozza.

Rabbi Fischmann referátumával kap-
csolatban dr Federbusch (Kelet-Galicia)
hangsúlyozta, hogy a Mizrachinak fokozot-
tabb befolyásra kell szerttenie a cionista
mozgalomban. Ennek útja a politikai munka.

A németországi frakciónak nincs igaza —
mondotta — amikor azt állítja, hogy a
Mizrachi nem politikai párt és így nem
gyakorolhat pártfegyelmet tagjaira. La-
zarus Barth (Németország) védelmébe veszi
a németországi frakció magatartását és
kijelenti, hogy a Mizrachi igenis politikai
tényező alkot, de változtatni kell a Mizrachi
eddiggi politikáján. H. Farbstein (Lengyel-
ország) kifejti, hogy a Mizrachi, mint val-
lási mozgalom is, kötelességének tartotta,
hogy tiltakozzon Transz-Jordánia elszakítása
ellen, ugyancsak sikra kelt a Churchill-féle
Fehér Könyv, valamint Weizmann azon
nyilatkozata ellen, amelyben Palesztina mint
„nemzetek” országa szerepel, mert ez ellen-
kezik a Tóra és a zsidó tradíciók szelle-
mével. Ezt az álláspontot bizonyosan a né-
metországi Mizrachisták is magukévá teszik.

A bazeli Mizrachi konferencia különös
fejleménye, hogy a szervezet vezetősége
— rabbi Meyer Berlin, rabbi J. L. Fisch-
mann és rabbi Teitelbaum — visszalépett
a Mizrachi éléről. A lemondás arra vezet-
hető vissza, hogy a németországi Mizrachi-
frakció, amely Weizmann oldalán áll, azon
álláspontra helyezkedett, hogy Mayer Ber-
linnek nem állott jogában lemondani a
cionista executív tagságáról és abban az
esetben, ha a konferencia mégis helyeselné
Meyer Berlin lépését, úgy a németországi
delegáció kilép a szervezetből. Meyer Ber-
lin és vezetőtársai annak elkerülése céljá-
ból, hogy szakadás álljon be a szervezet-
ben, lemondottak tisztségükről annak elle-
nére, hogy a delegátusok többsége nem
oszlja a németországi frakció álláspontját.
Rabbi Meyer Berlin lemondásának benyuj-
tásával egyidejűleg javasolta, hogy a kon-
ferencia H. Farbsteint állítsa a merkasz
olami élére.

A konferencia zárt ülésén a felszólaló
delegátusok a vezetőség visszalépése kö-
vetkeztében beállott válság elhárítására tö-
rekedtek. Helytelenítették a németországi
frakció magatartását Weizmann azon nyilat-
kozatával szemben, amelyben a palesztinai
binacionális állam gondolatát vetette fel,
de ugyanakkor kritika tárgyává tették Mayer
Berlinnek a cionista executívából történt
kilépését. A delegátusok rosszalásukat fe-
jelelik ki a németországi frakció magatár-
tása fölött, amellyel válságot idéznek elő a
Mizrachiban és felszólították a konferen-
ciát, hogy hárítsa el a szakadás veszedel-
mét a mozgalomból.

PHÖNIX Életbiztosító Társaság

ALAPITTATOTT 1882. ÉVBEN.

Teljesen befizetett alaptőke 4,000.000 osztrák schilling

Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 13. számában
1929 január 16-án. Alapszabályok közölve Mon. Of. 45.929. Bejegyezve az ilfovi
törvényszéknél 1929 január 21-én a 6. sz. cégjegyzékbe.

Központi vezérigazgatóság: WIEN.

Romániai igazgatóság: **București, Bul. Elisabeta 10.**

ORADEAI VEZÉRKÉPVISELET:

Strada General Moșoiu (Kert-u.) 2. Telefon: 7-57.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 16.

A társaság működési területe:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görög-
ország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország,
Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „Phönix” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeru-
zsálemi főirodával, a különböző országok Mizrachi
Központjaival, legújabbán a **Mizrachi Erdélyrészi Központtal**, a Makkabi
Világszövetséggel, a zsidóság több országos szervezetével, a Wizo zsidó nők
világszövetségével, az „Aguda” Világszervezettel és még többi nagy zsidó
testülettel.

Vezérügynökségek:

Arad, Brașov, București, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Mediaș, Oradea, Sătmar,
Sibiu, Târgu-Mureș, Timișoara.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos
díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak
pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

Sándor Pál válaszolt dr. Kacziány Kálmánnak Még mindig az 1060?

A „Magyar Szó” című váradai lapban dr. Kacziány Kálmán úr „1060” cím alatt nagy cikket írt, melyben ostorozza a zsidóságot, amiért elvett a magyaroktól Nagyváradon 1060 szavazatot. Mi nem találjuk már nagyon frissen aktuálisnak a választásokról szóló polemikát, de mégis, ha felszínre került ismét, nem hallgathatjuk el véleményünket. A dr. ur, mint igazi magyar (nem úgy mint dr. Fehér Márton ur, ki rövid csizmájába bujtatja álmagyarságát) nagyon megmossa fejünket. Hogy így meg hogy úgy, hűltenség és komisszóság, hogy mi elhagyjuk azt a magyarságot, mely nekünk annyi, de annyi jót adott. Ahol és akiknél úgy rughattuk lábunkat az ég felé, ahogy akartuk. Áruházi beszéd és miegymásról. Szóval fáj neki az 1060 szavazat és ezen keresztül a 25.000 erdélyi zsidó voks, melyet „elvettünk” tőlük. Már annyiszor írtunk, argumentáltunk százperentes igazunkról, hogy nem akarunk ez ügyben ismétlésekbe bocsátkozni.

Lehet, hogy Kacziány dr. urnak novum még ez az út, melyre mi már 12 esztendeje ráléptünk, de higgye el, hogy ezzel is úgy vagyunk mint mindennel a világon. Meg fogják ezt is szokni. Később természetesen is lesz az a kétségtelen bizonyosság, hogy nem Gróf Bethlen tud egyedül szembeszállani Cuzával a parlamentben, hanem csakis dr. Fischer, meg a többi zsidópárti képviselő.

Ülj le zsidó! — ordított Cuza és ezt önérzetesen Fischer dr. képviselő vágta vissza. Hát nem érti meg Önök közül senki, Kacziány doktorok, hogy nem lehet a magyarpárti képviselőnek megvédeni a zsidóságot. Romániában nem védheti a saját jól felfogott érdekében sem! Hiszen Cuza már egyizben összecsókolódzott Budapesten a magyar ébredőkkel és akkor senki sem mondotta, hogy mit keresnek a román fajvédők az általuk gyűlölt magyar fővárosban.

De mi nem szaporítjuk a szót. Kiállott

JIZKOR...

Az ukrainai pogromok 10 éves évfordulójára.

Irta LIEBERMANN JENŐ, Beregszász.

Az évek peregnék és rohannak. Évek fognak elmúlni, sok átélte izgalmakkal fűszerezett, változatos események elmosódának majd... A közeli és legdrágább hozzátartozóinkat is felejtenünk kell majd egykor. Vannak azonban fekete lapjai jelen történelmünknek, melyeknek emlékei évszázadok múlva is kísérrni fognak... Vannak események, melyek belekarcolódnak az ember lelkébe, melyek elkisérnek egy egész életen át minden lépten-nyomon... Velel mennek, mint fekete kísértetek... Velel kedet marcangolják... Nem hagynak pihenni. És ha fáradt tested és tépelt, sajtó szíved egy kis időre a feledés bánatos homályába esik, jönnek és elrabolják a hánytalt, értéktelen és kevés nyugalmodat.

Ukrainja...

Az ukrainai pogromsirokat már rég benőtte a fű... A meggyilkolt, megkínzott, megbecstelenített és kiraboló pogromáldozatok holttesteit már megsemmisültek. Az ukrainai pogromtetők a mai kor dekadens civilizációjának förtelmes és kétségbeejtő néma keresztmetszete... Új házak állnak a régi lerombolt és felgyújtott házak romjain. Az apák talán már elfelejtették a legyilkolt popromáldozat gyermekeiket és a férjek talán már új feleségeiket kényeztetik, becézgetik és szerencsétlen, kegyetlen multjukból már az utolsó idegölő emléket is elzavarták.

Ez a pogromárvák megszámlálhatatlan,

helyettünk egy nagyszerű debatter. A 72 esztendő Sándor Pál, a magyarságnak és zsidóságnak régi harcosa. Egy egész világ választ el bennünket az ő felfogásától, de alant közölt cikk kivonatából láthatjuk, hogy milyen furcsa és komplikált a zsidóság helyzete Magyarországon is.

Az „Egyenlőség” június 27-én megjelent számának élén Kállay államtitkár úr rövid pár szóval arra invitálja a zsidóságot, hogy a képviselőválasztásnál a kormánypárti jelöltre szavazzon.

„Testvérek vagyunk” a címe a cikknek. Igaz ez? Való ez? Nem játszották-e velünk eddig inkább a Kain szerepét, aki testvérét agyonütötte? A fehér terror után következett a gazdasági antiszemitizmus, amely alkalmas volt arra, hogy a zsidó-vallású magyar állampolgárokat válságos helyzetbe hozza. Helyes-e általában az az irány, amely vallásfelekezetek szerint tagozza a politikai irányzatot és harcokat? Helyes-e Te az uralmon lévő keresztény és keresztény párt irányzatát, holott ez a jelzés nem irányulhat a pogányok ellen, mert ez a vallásfelekezet nálunk megszűnt, hacsak minket, zsidókat nem tartanak annak. Nem hirdettük-e mindig urbit orbi veled közösen, hogy vallásfelekezetünk tagjai szavazzanak mindig meggyőződésük szerint, mert elsősorban magyarok vagyunk és csak azután vallásunkban hithű zsidók? És nincs-e éppen elég zsidó a kormánypárt oldalán, hogy csak most, a választás előtt kellett ráeszmélni arra, hogy legyünk testvérek?

Mindenki tudja ebben az országban, aki nem elfogult, hogy ez nem rajtunk múlik. Mi, zsidóvallású magyar állampolgárok, régesrégóta testvéreknek érezzük magunkat mindazokkal, akik ennek az országnak területén élnek és ezt az igaz testvéri

szeretetet és együttérzést még a nagy és elég hosszantartó felekezeli üldözés és gyűlölet sem tudta kiölni belőlünk. Megmutattuk ezt számtalanszor önzetlenségünkkel és áldozatkészségünkkel, amiért még köszönetet és elismerést sem fogadtunk el, mert kötelességünknek éreztük mindazt, amit tettünk. Nyilvánvaló ezért: *Keresztény testvéreinkhez kellett volna szótat intézni és nem hozzánk.*

Második megjegyzésem: Kállay államtitkár úr felhívásában a következőket mondja:

„Igaz örömmel és a régi szabadelvű érzelmű ember elégtételével látom, hogy a hazai zsidóság is aktív tényezője akar lenni a nemzeti közgondolkodásnak és a maga részéről sem akar választófalat emelni közte és a nemzeti társadalom óriási nagy többsége között.”

Ahány szó, annyi arcucsapása a zsidóságnak.

Mind ezek tudatában, minden megjegyzés nélkül feltűnő tipografiával közlöd a magyar zsidóságnak azt a szégyenét, hogy csak most akar aktív tényezője lenni a nemzeti közgondolkodásnak. Példátlan vaktság

Előbb vagy utóbb mindenki
meggyőződik arról, hogy

illatszereket legmegbízhatóbban és legolcsóbban
Gyarmati illatszertárban vásárolhat

hatalmas tábora a földgömb területén szétszórtan élve, talán már megszokták az „uj”, nekik ajándékozott apát és anyát és mint egy tovasuhanó álomra emlékeznek az erőszakos halállal kimúlt jó emberekre, kiket valamikor réges-régen... apának—anyának hívtak. A mit a föld betakar, az feledésbe megy...

És mégis egy ilyen napsugártól felvidámitott, jókedvű júliusi napon, mikor sokan örömben fürödnek és az élet kacajra, feledésre hív — emlékezetedben feleled egy gondolat, egy szörnyű kép... ami emlékeztet egy épen ilyen szép napra, amely oly félelmetesen kegyetlenül végződött. Megfog a kísértet, az iszonyu emlék és nem hagy el. Kínoz téged rég elfelejtett, rég átélte félelmekkel és gyötrő borzalmakkal.

És minden megmenekült, aki ama ukrainai párját ritkító borzalmaknak szerencsétlen szemtanuja volt: az ma egy beszélő sírkő, amely az élő horizonton áll, mely alatt el van temetve végtelen kínoknak véres krónikája. A mészárlás oly hihetetlen félelmetes méretű volt, hogy még egyszer ellenőrizned kell, vajjon nem álom, vízió-e vagy koholt és tömeghisztériától kiszinesített fantázia.

Tíz hosszú esztendő mult el azóta, de nem hagynak nyugodni a sok ezer legyilkolt bolyongó szellemei, a százával megbecstelenített asszonyok véres árnyai, a lángok közt elhamvadt zsidó házak, a megsemmisített és lerombolt zsidó városkák, az összeszakított és embervérben áztatott pergament Tórák.

Tíz év óta nem tudok megszabadulni

elemenkülni és elrejtőzni egy kifordított szempártól, mely valaha kecsége volt egy jámbor zsidó fiatalember értelmes bölcs arcának, aki meggyilkolva feküdt az út porában, arcal felfelé, görcsösen becsukott kezekkel, mintha utolsó percében feleletre várt volna valakitől... ott a gyilkosokkal való viaskodás utolsó pillanatában: „Miért jár ez nekem?”

Nem tudok szabadulni és állandóan látom ama fiatal nőt megcsontított mellével, amint halott gyermekét szétzúzott kis koponyával magához szorítja... Az ártatlan csöpség kicsi véres kihült kezecskéjét elrejtve tartja anyja élettelen levágott mellén. Ez a kis szánalmas holttest táplálójával együtt pusztult el... Ki tud mindent papíron megrögzíteni azon szerencsétlen anyákról, kik magukban hordják zégyenteljes barbár erőszakos megbecstelenítésük hajmeresztő emlékét... amikor féltve őrzött testükre mint fenevadak támadtak a részeg pogrom bestiák... Ki tud beszámolni ama halálíg kísérrő néma tragédiákról, amiket a zsidó anyák uj fészükbe magukkal hoztak. Sírkövet kellene állíttatni... Megszámlálhatatlan tömegű sírkövet... Jizkor... ezeknek az élő halottaknak. Jizkor...

Emlékezés... öreg Bernát „Schadchenről” a házasságközvetítőről, kit becéző nyelven mindenki Berelénak hívott. Tipusa az ugynevezett raffinált és közönséges „Sadchenoknak”. Főjövédelmét a koldulás nyújtotta neki. Szegény irni olvasni nem tudó szerencsétlen cselédektől 3-4 kopeket szokott kicsalni bélyegekre, azon ürüggyel, hogy vőlegényjelölteknek ír, kik őket rövi-

volt részéről, hogy ebbe belementél. Te, meg én is eddigelé elég bátrak és elszántak voltunk, hogy a leköpést nem tartottuk esőnek és büszkeséget öntött belénk az a tudat, hogy őseink meghalni is tudtak az igaz ügyért.

Mindaz, amit Kállay államtitkár úr írt rólunk, megalázása vallásfelekezetünknek — *vállveretés, amiből nem kérünk, kitartásra nincs szükségünk.* Mindenkor teljesítettük kötelességünket és teljesíteni fogjuk most és ezután is. Nincs hobb vágyunk, mint az, hogy kereszténytestvéreink ébredjenek fel abból a rossz álomból, amelybe gonosz emberek ringatták őket s amely gyűlöletből áll és a keresztény vallás szellemével és alaptételével is ellenkezik.

Majd így ír:

Eddig valóban nem tudtam, hogy az egység és egyenlőség gróf Bethlen zászlajára lenne írva. *Wolff, Buday, Petrovác, Haller köztudomásulag támogatói a Bethlen-pártnak, Viczián és társai pedig a belső kormánypártnak. Mindezek a politikusok teremtették meg és tartják fenn erősen a gazdasági antiszemitizmust, amelynek az az alap gondolata, hogy le kell rongyolni a zsidóságot, hogy saját jószántából vándoroljon ki.* A zsidóvallásuaktól meg kell tagadni a városoknál és községi területeknél való alkalmaztatást. Előnyben kell részesíteni a közmunkáknál és szállításoknál a másfelekezetűeket.

És sok más, ezekhez hasonló intézkedés tényleg az egység és egyenlőség jelében vezetnek a megdönthetetlen kormánypartot? Abban azonban igaza van Kállay

Férfiszövet különlegességek
bámulatos olcsó
leszállított árakban
Havas & Grünfeld
posztóruházában
Engros
Endetail
Str. Avram Iancu (Kossuth ucca) 8.

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szolidaritásáról kérjük meggyőződni.

desen megfogják látogatni. Ha volt zsidó öröm vagy bánat, Berele sosem fizetett rá; ahol egy lakadalom, ott ült Berele a paganel terített asztalnál és oly mohó étvágygal falt, mintha 40 napot étlen-szomjan az égből töltött volna el. Ahol egy temetés volt, ott Berele a szegény imádkozók táborában a leghivatalosabban és leghangzatosabban imádkozott, tudta is hogy miért, lévén a halotti persely kiürítésének és szétosztásának kellemes aktusa, a halottért imádkozók szegényei között, ahol rendszeren Berele kapta legtekintélyesebb kopek-summát. És nem egyszer történt meg vele, hogy lakodalmi vacsorák alkalmából, modernnek nem nevezhető ruha-garnitúrájának valamelyik rejtett helyéből kihúztak egy zsebcsuszlatott üveg sziverősítőt, jókora darab kalácsot, tortát és egyéb pikáns lakodalmi falatokat. Lakása egy gazdag hitsorsos pincéjében volt, ahol egy gyönyörűséges leányt nevelt és táplált. Egy igéző teremtetést rejtett el a férfi szemek kíváncsi és rosszindulatu tekintete elől. Sokszor éppen a szegénység légkörében teremnek a legkívánatosabb példányai a szép nemnek.

Jött a sátoros ünnep meg a Tóra ünnepe (Simchas Tóra). A városka vidám arcol öltött magára. Boldog ünnepi hangulat a zsidók házaiban. Berele a gazdag Frázimának pompásan megterített asztalánál ült, úgy ömlött a pálinka mintha víz lett volna. Berele a fővők kitüntetett legelsője. Egyetlen nap az esztendőben amikor Berele előkelő és gazdag háziúrának csodá-

Harisnyát, kötöttáruat olcsó gyári árakban „Hófehérke“ Harisnyaházban

kezyül, női és férfi fehérneműt, baba-kelengyét, ridiküll, csipke, szalag és mindenféle rövidrukat

vásárolhat
LEITNERNÉL

ORADEA, SAS-PALOTA PIATA UNIRII.

Cégünk a „BIZALOM“ kötelékébe tartozik

államtitkárnak, hogy mindez csak jelszó és nem valóság.

Távol vagyunk még attól, hogy testvéreink lennénk mi a keresztény társadalom ma uralkodó egyedeinek. Legjobb esetben mostohatestvérek vagyunk, hamupipőkék, bizonyára nem nemzetünk dicsőségére és nem az ország javára.

Ismétlem: intézze az államtitkár úr szózatát az ő hite tagjaihoz, azokban a lapokban, amelyek a mai politikai irányzatnak szócsövei. Bizonyára találni is fog sok olyan nemes magyart, aki a felhívásban foglalt igazságokat osztani is fogja.

(A cikk a Magyar Hírlap 1931 június 28-iki számában jelent meg.)

Sándor Pál öntudatlanul és akaratán kívül dr. Kacziánynak és társainak választott cikkében. Sándor Pál megmondja őszintén, — amit mi is hirdettünk mindég — *hogy nem lehet kétféle mértékkel mérni.* Nem lehet ott a zsidóktól magyarkodást várni, ahol szükség van rá, (lásd Kállay államtitkár úr szózatát a magyar képviselőválasztások előtt) és azután ott és akkor belerugni a zsidóba, ahol lehet. Elnyomni, gazdaságilag tönkretenni, kismiszni, hátba-vágni. Ezt csinálják Magyarországon — Sándor Pál szerint is. Talán írjon Kacziány úr is egy szózatot a hűségről, a kitartásról, a becsületről, a régi idők diktálta kötelességről — *a magyarságnak is!*

Ne várjanak a zsidóságtól mártíriumot, miközben elveszik kenyereit és miközben nem engedik tanulni gyermekeiket. Egyforma jogokat és egyforma kötelességeket. Ezt kívánja a XX. század 31-ik évének mentalitása.

De, hogy teljesen objektívek legyünk, az 1060 meg a 25.000 nem csak annak a következménye, hogy nem vagyunk egyen-

ranguak. Nem! *Ez attól függetlenül is bekövetkezett volna.* Mert ezt követelte meg egészséges életöztönünk, ezt követeli létfontartási hajtóerőnk, melynek kérielhetetlen dübörgését lehet, hogy Kacziány nem hallja (vagy nem akarja hallani), de mi szerencsére idejekorán meghallottuk. Egészséges ösztönünkkel megérettük, hogyha nem akarjuk, hogy a Sors dübörgő kereké össze ne roncsooljon bennünket, akkor itt Romániában *egyenes irányban a zsidó népkisebbség felé kell utunkat vegyük.* Szólhatnak, ágalhatnak, cikkezhetnek, dolgozhatnak ellenünk. Hiszen velünk van a kérielhetetlen észszerűség, velünk a mindent igazoló idő, velünk az igazság és megnyugtató (vagy nyugtalanító) Kacziány urat és társait, hogy a legközelebbi választáson *2000 zsidó szavazat lesz Nagyváradon és Erdélyben sokkalta több, mint 25 000.*

Ebben biztosak vagyunk és ezért csak fölényesen mosolygunk az erőlködésen, mely ugyyszólván teljesen idejét multta.

Ezt üzeni a sorok között Sándor Pál, még akkor is — ha nem is ide és nem is nekünk adresszála levelét, hanem azoknak, kiknél bornirtság vagy üzlet, *hogy ne akarják megérteni.*

Ben Eleázár.

ארמיה כשר

Hungária Étterem

SATU-MARE, TOMPA UCCA 1. SZ.

Utezőknak
10%
engedmény.

25-17

Ha kellemesen és szagatlanul akar borotválkozni, akkor csakis „MIRJAM“ késnélküli borotváló-porot használjon, mert ma már ezen borotváló-por úgy van preparálva, hogy a legérezékenyebb arcol sem sérti. Megrendelhető: SPITZ SAMUEL festékereskedőnél. Careii-Mari. — Kérjen árajánlatot.

san terített vendéglátó asztalához nyer akadálytalan bebozsátást.

És hirtelen, mint a cirkusz ketrecéből kiszabadult fenevadak, berohantak az állatias gyilkos pogromhordák és megkezdődött az életért való halálküzdelem...

Ajtót, ablakot gyorsan beszegeztek, asszonyok és leányok padlásokra és pincékbe menekültek, ott keresve menedéket, de a kéjgyilkosok lecsaptak rájuk. Berele pincelakásába is behatoltak és a halálfelelemtől összeroskadtt gyönyörű leányra vetették magukat... irtózatoss pillanatok... Berele, a reszkető jó atya egy irammal gyermeke mellett terem és őt szorosan magához fűzve, testével védi. A gyilkos kéjencek ütök-verik Berelét, de ő nem tágít, hanem életével védi egyetlen gyönyörűséges leányát.

A puskatus is működésbe jön... megdagad Berele keze, arca a sok korbácsütéstől, de Berele nem engedi el gyermekét. Mintha valami láthatatlan vaspáni kötne össze apát a gyermekével, úgy vannak elválaszthatatlanul összekovácsolva. És a banditák nem bírják őket széjjel választani, míg végül Berelét és leányát gyilkos pikájukkal keresztül döfték... nyársra tűzték... A megszámlálhatatlan tórszúrásoktól még iszonyu haláluk után is átölelve feküdtek kidülledt szemekkel...

Jiskor... Chajkáról a „rossz házban“. Hogyan került Chajka a „rossz házba?“ azt senkisé tudja. Hogyan kerültek oda a többi lányok?...

Chajkát ritkán látták a városban. Az aranyifjúság már egyedül ismerte az utat

„ahhoz a házhoz“. Csak Jomkipurkor, a zsidók legnagyobb ünnepén, az engesztelt napon szokott Chajka feketébe öltözve, a zsinagóga előtt ácsorogni. Nyugtalan volt ilyenkor... és nem merete a templom küszöbét átlépni. Tudván már, hogy ilyenkor Chajka valóságos bolond volt és még hozzá szólni sem volt szabad.

És eljött a borzasztó nap, sok házból menekültek „abba a házba“ elbujdosni és összevegyülni a rossz leányokkal, abból a gondolatból kiindulva, hogy „azok“ a lányok megvédik a tisztességes lányokat, mert abban a házban elég sok lány van, kikkel a kéjencek, a gyilkosok tábora kényük kedvük szerint szórakozhatnak... Az emberbőrbe bujtatott pogrombestiák berohantak „abba a házba“ is. A leányok szemtelen kacér nevetése összevegyült a halálfelelemtől kétségbeesett ott menedéket kereső igazi szerencsétlen leányokéval...

Borzasztó kinoknak az éjszakája volt az. Csupán Chajka mert ellentállni. Nem és ezerszer nem! Nem megyek! Nem akarok!

Nem használtak a kedves szavak sem a korbács ütések. Chajka harapott és karmolt... Mig egy éles kard széjjelhasította büszke fejét.

Ki tudja őket felsorolni... a sok zsidó szent áldozatokat, kik életükben semmi szerepet nem játszottak, és csak haláluk után dicsőültek meg. Csak haláluk után lettek Izrael népének soha el nem felejtendő szent mártírjai.

HIREK

A „Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5691

Péntek, Tamuz 25, július 10.
Szombat, Tamuz 26, július 11.
Heti szidra: ממות מסעי
Heti háftóra: שמעי דבר
Rosch-Chodes bents.
Július 15-én kedden ראש חודש אב

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.—
gyertyagyújtás 7.05
Isteniszület kezdete 7.10
Szombat befejezése 8.10

— **Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi ortodox zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a „Népünk”-nek! A „Népünk”-nek egyetlen zsidó asztról sem szabad hiányoznia!**

A Keren Kayemet Palesztina-munkája

A Keren Kayemet igazgatósága legutóbbi ülésén elhatározta egy 1200 dunam kiterjedésű földterület megvásárlását egy Hapoel Hamizrachi-telepítés számára. Egy Neszeben Petach Tikwa mellett fekvő 1025 dunam kiterjedésű földterület a „Givath Haschloscha” nevű 120 családból álló Kvuzának lett örökbérletbe átadva telepítési célokra. A Keren Kayemet igazgatósága behatóan foglalkozott egy javaslattal arra vonatkozóan, hogy a jövőben ne csak letelepült csoportok, hanem egyének számára is adjon a Keren Kayemet területet. Elsősorban olyan egyének jönnek tekintetbe, akik rendelkeznek a beruházásokhoz szükséges összegekkel és egyébként is kellő felkészültséggel rendelkeznek a mezőgazdasági munka számára.

A cionista mozgalomban mindinkább tért hódít az a felfogás, hogy fokozott mértékben kell középosztályu elemeket is kolonizálni Palesztinában és remélni lehet, hogy már a közel jövőben realizálni fogják a középosztályhoz tartozó elemeknek Palesztinában való letelepítését.

A Keren Kayemet az utóbbi hónapokban a következő kolóniák vizellátásáról gondoskodott: Kumia (keleti Emek), Saron (a Saron völgyben), Sarjid és Kfar Baruch (nyugati Emek). A Haifa Bay déli részében a Fuara folyó szabályozási munkálatai az Ein el Beda forrásnál befejeződtek. Vadi Chawaredben méréseket eszközöltek és rövidesen itt is megkezdődnek a szabályozási munkálatok.

A Keren Kayemet direktoriuma elhatározta az aranykönyv ötödik kötetének elkészítését. A kötet elkészítésére pályázatot írtak ki. A pályabizottság tagjai Hermann Struck festőművész, Saul Cernichowsky és Van Vriesland.

— **Sorvad a budapesti zsidóság.** Szomorú sorvadási folyamat tárul elénk a budapesti hitközség népesedési mozgalmának statisztikai adataiból. A békebeli állapotokhoz képest Budapest területén a zsidók halálzásási száma az utóbbi években több mint 30 százalékkal mulja felül a zsidó gyermekek születésének számát. Ez az elszomorító jelenség pedig kizárólag Budapest zsidósága körében mutatkozik, mert noha

MEGNYILT
Csillag
festéküzlet
Nagypiac tér, Andrányiház

Mindenmü festékek, padló-lakkok, háztartási cikkek leg-olcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési helye

Nagyváradi zsidó fiuinternátus

Oradea, Strada Delavrancea (Ritoók Zsigmond) ucca 17

Felvesz zsidó liceumi, gimnáziumi, kereskedelmi és elemi iskolai tanulókat. Elsőrendő kóser ellátás. Mérsékelt árak. A növendékeket az igazgatón kívül 3 szaktanár és 2 paedagógus készíti elő. Minden iskolai és internátusi ügyben fevilágosítással szolgál és csak komoly érdeklődőknek prospektust küld az internátus igazgatója **Szilágyi Adolf zsidó liceumi tanár**

Budapesten az egész lakosságra nézve a háboru óta a természetes népesedés aránya általában jelentékenyen rosszabbodott, mégis a születések és halálzásások száma többnyire egymást kiegyenlíti, de Budapest zsidó lakosságánál több mint 30 százalékkal nagyobb a halálzásások száma a születések számánál. Beszéljenek azonban maguk ezek a számok. Előrebocsátjuk egy általános békebeli évnek, az 1912. esztendőnek születési és halálzásási adatait, amikor Budapest lakosságának száma 880 371 volt. 1912-ben született Budapesten 23 327 gyermek, ezek között 3897 zsidó gyermek. Meghalt 16 129 egyén, köztük 2637 zsidó. Budapesten tehát 1912-ben, mint általános békebeli évben, 7198 gyermekkel született több, mint ahány lakos meghalt és különveve a budapesti zsidókra vonatkozó adatokat, 1260 zsidó gyermekkel született több, mint ahány hitfelünk meghalt. Ezzel szemben az elmult 1930 esztendőben, amikor Budapest lakosságának száma a legutóbbi népszámlálás eredménye szerint már 1 004 811-re emelkedett, akkor az összes születések száma 16 723, akik között az ujszülött zsidó gyermekek száma 1893. Viszont Budapesten az összes halálzásások száma 1930-ban 15 292. Nem mutatkozik ugyanis már a születési többlet a békebeli arányban az összes budapesti lakosságra nézve, mégis az összes születések száma még mindig 431-el mulja felül az összes halálzásások számát. Csak a budapesti zsidó lakosságnál más az arány. A zsidóság halálzásásának száma 1930-ban 2866 volt, tehát a budapesti zsidóság körében 973-al többen haltak meg, mint ahány gyermek született.

Szívbajosok! Nem kell lemondani a dohányzásról — szívhat FUMOSAN-t.

— **Poseni antiszemita a bíróság előtt.** Pozen, június 30. A poseni haditörvényszék előtt négy ismert antiszemita állott a napokban, akiket azzal vádoltak, hogy az 1929 június 8-án lezajlott nagy antiszemita tüntetést ők rendezték. Csak most, két év után került sorra ügyük és a pogrom főrendezőjét, Bonaczik Stefant 3 havi fogházra ítélték. A többieket felmentették.

— **Luzzattinak szobrot állítanak.** Vicenza városa impozáns módon juttatta kifejezésre háláját a néhai zsidó hitü nagy olasz államférfi, Luzzatti Luigi volt miniszterelnök iránt, aki az első szövetkezeti bankot alapította. Vicenzában Ersanilli hírneves mesterrel elkészíttette jötevőjének szobrát — hosszú évekkel annak halála után, tehát mikor már nem várhat tőle semmit. A szobrot Alberto de Stefani volt pénzügyminiszter beszéde kíséretében leplezték le ünnepes külsőségek között.

— **Herzl-akció.** A K. K. L. központi irodája ezuton ismételtén felkéri a K. K. L. biztosokat, hogy jelentsék be, hány gyűjtő-ívre van szükségük a Herzl-akció lefolytatásához.

— **A „Tavaszi Palesztinában”** címü Erec-jiszraeli film új átdolgozásban július 14-én Alba-Iulian bemutatásra kerül. A film ragyogó képekben szemlélteti a palesztinai országépítés különböző fázisait és mindenütt, ahol eddig előadták, osztatlan érdeklődést váltott ki és hatalmas sikert aratott. A film rövidesen több erdélyi városban is előadásra kerül.

— **Zsidó kommunistákat ítélték el Palesztinában.** Jeruzsálem, június 30. A jeruzsálemi haditörvényszék 2 évi fogházra ítélt Perez Sagon és Josef Rosen kommunistákat, akik ellen az volt a vád, hogy a Nablusban áprilisban megtartott Nebi-Musa processzió alatt az arab parasztság között röpcédulákat osztogattak, melyben harcra szólítják fel az arabokat az angol imperializmus és cionizmus ellen. Az ítélet végrehajtását meg is kezdték azonnal.

— **Elnökváltozás a brassói helyi csoportban.** A brassói cionista helyi csoport elnöke hosszabb tartózkodásra Galatzra költözött és Szombat Samu, a helyi csoport volt alelnöke vette át a helyi csoport vezetését. Erdély cionistái előtt Szombat Samu neve a mozgalom megindulásának idejéből ismeretes és minden remény meg van rá, hogy irányítása alatt Brassó ismét elfogja foglalni a cionista mozgalomban azt az előkelő helyet, amelyet évekként elzárta betöltött.

— **Leégett zsidó templom.** Kassa melletti Moldava zsidó temploma teljesen leégett. A tűz oka eddig ismeretlen. A kár meghaladja a 300 000 Csekkoronát, azaz 1 500 000 Leit.

— **Bélrenyhesség, a máj és az epeutak bántalmái, gyomor- és bélhurut, aranyeres bajok esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan és fájdalom nélkül megszünteti a hasiszervek pangását.** Sok évi kórházi tapasztalat igazolja, hogy a **Ferenc József** viz használata a bélműködést kitünően szabályozza. A „Ferenc József” keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

33

GRADO
TENGERI FÜRDŐ — (ITALIA)

Continental Pensio

ארטדו כשר

8-6

Minden komforttal ellátott helyiségek, közel a strandhoz. Minden szobában vízvezeték, meleg édesvíz fürdők. Elsőrangú bécsi konyha! — Mérsékelt árak!

— KÉRJEN PROSPECTUST —

Az egész országban közismert elsőrendü és izletes konyhájáról a **GROSZ étterem** **ארטדו כשר**
TIMIȘOARA-TEMESVÁR ORADEA
Lloyd-sor 11. Zöldfa ucca 7.
MENÜ RENDSZER: 40 lei 4 fogásos menü 40 lei, 60 lei 5 fogásos nagy menü 60 lei. — Állandó abona! - Esküvőket, banketteket vállal. - Kifogástalan kiszolgálás! — Utazó uraknak kedvezmény!

Kölcsönöket

jelzálog vagy kézzzálog fedezet mellett előnyös feltételeket nyújt és

Betéteket

kedvező kamatozással és felmondás nélkül elfogad

Banca Centrală Soc. Anon.

ORADEA, Astoria (Emke) palota

— **Harc a szombatért Lodzban.** A Somré-Sábbát egyesület erős harcot indított a Lodzban egyre jobban elfajuló szombat megszegés ellen. Sajnos nagyon sok zsidó gyárban és üzemben, de irodákban is nyíltan dolgoznak szombaton. Nagyon kiélesíti a dolgokat, hogy sok zsidó gyáros elbocsájtja zsidó munkásait, hogy nem-zsidó munkásokkal szombaton és ünnepnapokon könnyebben dolgoztathasson. A szombatot megtartók érdekében megalakult zsidóság szervezeteit ezen körülmények is kényszerítették arra, hogy intenzívebb propagandát folytassanak. A szombatot megszegő gyárosok között számos tekintélyes egyéniség van a hitközség vezetőségében.

— **A Jewish Agency nem cionista Council tagjai.** Az erdélyi zsidó hitközségek és nem cionista kulturális intézmények a Jewish Agency Counciljába rendes tagnak Totisz Rezső (Timisoara), belga kir. konzult, a Gyapjuipar r. t. vezérigazgatóját választották meg. Póttagokká: dr. Balázs Endre (Cluj), a K. H. társelnöke; Nyíri Jenő (Timisoara), a temesvár-belvárosi zsidó hitk. elnöke és dr. Sebestyén József (Cluj), a cluji orthodox hitközség volt elnöke lettek megválasztva. A választás eredményét a Jewish Agency Executívája tudomásul vette.

— **Az esztországi zsidó kulturális autonómia 5 esztendő.** Reval, június 30. Az önálló zsidó kulturális intézmények most ünnepelte 5 esztendő fennállását. Ez alkalomból statisztikát közölnek, mely szerint a zsidó iskolák és egyéb intézmények 143.000 eszt. korona szubvenciót kaptak, melyhez a zsidó intézmények 50.800 koronával járult hozzá. A hitközségi célra szolgáló adók ez idő alatt 98.000 koronára rugtak. Zsidó iskolák működnek Revalban, Dorpatban és Walkban.

A FUMOSAN cigaretták aromája kitünő. Teljesen ártalmatlanok.

— **A szlovákiai jesiváknak 2600 hallgatója van.** A múlt számunkban közöltük, hogy Pozsony, Komárom, Kassa, Presov és Munkács jesivákban 494 talmudista hallgató tanul. Egy Szlovákiából érkezett tudósítás most azt közli velünk, hogy ezen jesivákon kívül látogatottabb talmudiskola van még: Galántán 160—170, Nagysurányon 150—160, Nagyszombaton 180—200, Nagyszereden 60—70, Nyitrán 50—60, Nagypallón 30—40, Nagymegyeren 50—60, Dunaszerdahelyen 70—80, és Huszton 180—200 hallgatóval. Ezekon kívül még számos kisebb helyiségben vannak jól berendezett jesivák. Az összes jesiváknak kitünően berendezett menzájuk van úgy, hogy a „napok” évése Szlovenszkóban teljesen megszűnt. A menzákon minden hallgató havonként 50—60 Ck-ért és a szegényebbek ingyenesen kapnak teljes ellátást. Ezen adatok rácsafolnak multheti értesülésünkre, mivel azt igazolják, hogy a szlovenszkói jesivák nemhogy nem fejlődnek vissza, sőt oly erősen virágzanak, ahogy eddig talán sohasem. A fejlődésnek ezen foka kétségtelenül a szlovenszkói hitközségek erős szervezetének és áldozatkészségének köszönhető, mellyel megteremtették a Tomché Jesivosz országos szervezetét a vallásos zsidóság jövőjének a biztosítására.

Borgos vegytisztító
MOS VASAL
férfi, női ruhákat, ugyszintén fehéreneműt
TISZTIT 10—9
valamint zománccfényű gallérmosást vállal
Bazár épület, Színház oldal

GROSZ DÁVID
s z a l m a k a l a p g y á r
Satu-Mare, Str. Petru Rares 35/37
Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára 50—15

Hackmayer

uri szabó Oradea
P. Reg. Maria 2.

Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb árban

— **Betiltott gyászünnepség.** Kairó, július 3. Azok az arabok, akik az 1929-ik évi nagy palesztinai mézszárlás után Egyiptomba menekültek, gyászünnepséget akartak tartani a támadások folyamán elesett társaik emlékére, valamint azokéra, akiket a hebroni támadás miatt halálra ítélték és az ítéletet végre is hajtották. Az egyiptomi hatóságok az ünnepség megtartását betiltották.

— **Sulyos válságban vannak a newyorki jesivák is.** Hét talmudiskola működött Newyorkban: R. Chaim Berlin, Tora Vaadath, R. Jakob Josef, Tifereth Jerusolajim, Tórat Chaim, Ec Chaim, R. Slomo Kluger és Torat Emesz. A hét iskolát évek során keresztül fenntartották, a tanítványok százai nyerték bennök kiképzésüket a szent tanban. Az amerikai vallásos zsidóság ezen intézményeit is utólrta a végzete: elfogyott a pénze. Be kellett zárni a szent tudományok iskoláit és hét férfi, az iskolák gondnokai, megjelentek a bezárt intézetek kulcsaival a newyorki rabbi egyesület vezetőségénél. A rabbik megdöbbenve tekintettek a szomorú küldöttségre. Vajon mi történjék? Ki vállalhat felelősséget azért, hogy a szent tudományok hajlékai csödbe kerüljenek? A rabbitanács vezetői nyakukba vették a várost, végigjárták az uccákat, agitáltak, prédikáltak, koldultak, gyűjtöttek, könyörögtek: és a szívek megnyíltak, a lágyan esdeklő és megrázón megrendítő papi szavakra. A hét jesiva ajtai ismét feltáruáltak és a növendékek újra a szent foliások fölé hajolhatnak...

— **Zsidó leányok bemutatása az angol királyi párnak.** Londonból jelentik: Az elmúlt héten folytak le Londonban az angol királyi pár nagy fogadódélutánjai. Ezeknél az alkalmaknál az arisztokráciának ifju nemzedékét szokták évről-évre bemutatni az angol királyi párnak. Mint az angol sajtó jelenti, ez alkalommal tíz fiatal zsidó lányt mutattak be az angol királyi párnak.

— **A Holt-tenger koncesszió első eredményei.** A „Palesztina Potash Co” most küldötte meg első jelentését. Az 1930 januárjában koncessziószerződés alapján megkezdtek a berendezés felállítását. A párológatási felület cca 49 hektár. A kősó lepárológatás után néhány ezer tonna nyers káli kitermelése is folyamatba tétetett. Most már kétségtelen, hogy nagymennyiségű kálinak kitermelése minden nehézség nélkül keresztülvíhető és valószínűleg ez év december végéig már az első nagymennyiségű teljesen kitermelt káli (és bróm) megjelenik a világpiacon. A termelési tempót mostantól erősen fokozzák, annál is inkább, mert dacára az általános áresésnek, ezek a vegyitermékek mostanig nem estek.

— **A Feketeerdő Üveggyár R. T. gyári lerakata Oradeán, Strada Avram Iancu (volt Kossuth Lajos-ucca) 5. szám alatt az elárulást megkezdte. Eladás kicsinyben is.**

— **Rituális vágási tilalom Braunschweigben.** A braunschweigi tartományi gyűlés június 18-iki teljes ülésén elfogadta azt a törvényjavaslatot, mely a szárnyasokra és a vágómarhákra egyaránt kötelezővé teszi az elkábitási eljárás. Kezdetben azzal próbálták enyhíteni a zsidóság aggályait, hogy villamos elkábitási módszert fognak alkalmazni. Utóbb kimutatták, hogy a villamossággal előidézett sérülések az állatot a vallási szabványok szerint élvezhetetlenné teszik. A július 1-én életbelépett törvény az első, mely a német államban még a baromfira is kötelezővé teszi az elkábitást.

— **Chederah kolonión megátámadtak egy kolonistát.** Jeruzsálem, jun. 30. Csütörtökön, június 18-án este, amint Jefeth ben Nathan nevű kolonista hazafelé tartott a kolonóra, egy leskelődő arab által leterített. A megátámadott kolonistát kórházba szállították. A tettes elmenekült.

— **Lármás jelenetek az antverpeni hitközség közgyűlésén.** Antverpenből jelentik: A „Machziké Hádász” orth. hitközségnek a elmúlt héten tartott záró közgyűlésén verekedéssé fajult lármás jelenetekben volt része. Koppel Schpira elnöknek jelentése után, mely a hitközség elmúlt évi áldásos működését vázolta a jelenlegi sulyos viszonyok és a hitközségnek belső krízise között, az ellenzék részéről Krengel képviselőtestületi tag heves támadást intézett a vezetőség egyes tagjaival szemben. Midőn a vezetőség részéről M. Haber válaszolt az ellene is elhangzott vádakra, az ellenzék hosszasan zavarta és megakadályozta beszédének elmondásában. Nagy lármá támadt, mely végül durva tetlegességgel akadályozta a szépen indult gyűlés háborítatlan megtartását. A rendőrség beavatkozása állta útját a további zsidókhoz nem méltó skandalumnak, míg az elnök bejelentette, hogy előjáróságával együtt leköszön, mivel ily körülmények között a hitközség jövőjének zavartalan-ságát nem látja biztosítva és nem vállalhatja a fejleményekért a felelősséget.

Csak arra hívjuk fel becses figyelmét, ha gyomor-, vese-, vagy hólyagbántalmái vannak, úgy **igy on**

PAPTAMÁSI
„LITHYNIA”
ÁSVÁNYVIZET,
mert ezen betegségeknek ez az egyedüli **biztos gyógyszere.**
Kapható mindenütt.

SCHÜCK
orth. fiuinternátus
BUDAPEST VII. Kertész u. 32.

Fennállása óta összes növendékeink — köztük számos erdélyi előkelő zsidó család gyermeke, abszolut sikerrel vizsgáztak. — Szeretetteljes gondosság. — Mellékszámla nincs. — Jövő tanévre jelentkezés már most elfogadatik.

Berkovits-né **אדמה כשר**
vendéglője
Oradea, Str. N. Iorga (Zöldfa u.) 19
Izletes házi koszf!
Olcsó árak!
Utazóknak 10% engedmény.

Nyugodtan fog aludni,

ha
„express” **poloskairtót**
használ. Kapható:
STERN S. ENDRE
cégnél. Oradea, Zöldfa-ucca 10.

Egy üveg ára 15 Lei. Telefon: 378

1 mtr. selyem ing pouplin 69 lei A. B. C. Áruházban Teleki-uca 4.

— **Zsidók csak saját kalapjukkal a fejükön tehetnek esküt a bíróság előtt.** Bukarestből jelentik. A jasi törvényszék érdekes jogi vitában hozott döntést. Leibovics kereskedőt tanuként hallgatták ki egy bünperben. Miután Leibovics a kalapját kint hagyta a folyosón és onnan eltűnt, kölcsönvevett kalappal a fején tette le a tanusági esküt. Hirtelenében éppen a vádlott kalapját tette fejére és ez ellen a vádlott ügyvédje tiltakozást jelentett be és az esküt semmisnek nyilvánította. A törvényszék döntésében az ügyvédnek adott igazat, kimondván, hogy a zsidó tanuknak saját kalapjukkal a fejükön kell esküdniök, hogy a semmiségi okot elkerüljék.

Ha FUMOSAN-t szív, úgy késő öregségéig nem kell lemondania ezen élvezetről.

1 mtr. francia grenadin 47 lei A. B. C. Áruházban Teleki-uca 4.

— **Négy erdőkerülő fejszével meggyilkolt és kirabolt egy regáti zsidó ispánt.** Bukarestből jelentik. Borzalmas rablógyilkosság történt a regáti Husi községben. Állatias kegyelenséggel meggyilkolták Bercu Rahbauch uradalmi ispánt és feleségét. A gyilkosság után a tettesek a lakást teljesen kifosztották és elmenekültek. A gyilkosságot Hriscu János, Hriscu Tódor, Simion Demeter és György erdőkerülők követték el. A négy rablógyilkos Gheorghide Husi földbirtokos szolgálatában állott. Azonban Gheorghide mivel nem volt velük megelégedve, június 1-én elbocsátotta őket. A négy erdőkerülő azt hitte, hogy Rahbauch — ki ugyanott mint ispán volt alkalmazásban — volt az oka elbocsátásuknak. Ezért elhatározták, hogy elteszik láb alól. Éjjel hajtották végre a gyilkosságot, miután a kutyát megmérgezett hússal kivégezték. Hriscu János a bandavezér bekopogott az ablakon és a gyanútlanul kilépő ispánt egyetlen fejszecsapással leterítette. Majd bementek a lakásba és az ispán feleségét négy fejszecsapással megölték, az egész lakást felforgatták, a szekrényeket feltörték és 5800 lei készpénzt és egy kevés ékszert vittek magukkal. A gyilkosságot egy szomszédasszony fedezte fel, aki a küszöbön találta meghalva a szerencsétlen ispánt. Rögtön értesítették a csendőrséget. A bevezetett értesítés nyomozás már a déli órákban szenzációs eredménnyel járt, amennyiben a közeli erdőben megtalálták a négy erdőkerülőt. Eleinte tagadtak és hallani sem akartak a gyilkosságról, végre hosszú vallatás után beismerték a gyilkosságot, azonban azt akarták elhívtetni a csendőrökkel, hogy csak rabolni akartak. Később azonban ellentmondásokba keveredtek és kénytelenek voltak végül beismerni, hogy előre megfontolt szándékkal ölték meg az ispánt és feleségét. A szörnyű büntett az egész környéket nagy izgalomban tartja.

FIGYELEM!

Eddig nem létezett áruk férfi fehérműben:
Egész Poplin selyem ing..... Lei 250.—
Oxford sport ing, nyakkendővel Lei 195.—
Oxford apacs ing Lei 150.—
Háló ing disszel..... Lei 160.—
Poplin háló pijama ing .. Lei 185.—
Zephir rövid alsó nadrág Lei 58.—
és mindenféle ingek a legolcsóbban csak az A. B. C. áruház fehérmű osztályában kaphatók.

Ha szereti zsidóságát — ne hagyja sulyosan küzdő zsidó lapját várakozni az előfizetési díj beküldésével.

A Nagyváradai Zsidó Fiuinternátus harmadik éve

Szilágyi Adolf tanár vezetése alatt álló Nagyváradai Zsidó Fiuinternátus az új iskolaév kezdetével III-ik évfolyamába lép. A középiskolát látogató ifjúság alighogy elhagyta az iskola épületét, már is új gondok, új felkészülések lázával néz az elkövetkező évad elé. A kor haladása mind sulyosabb terheket ró az ifjú tanuló vállaira, a segédeszközök azonban ugyanebben a mértékben ritkulnak. Különösen kritikus feladat elé állítódnak azok a fiatal emberek, kik vidékről jönnek fel középiskolai tanulmányaik elvégzése céljából és privát házaknál helyezkednek el, hol minden ellenőrzés nélkül, ugyszólván kilátástalanul állnak szemben az iskola feladataival. Ilyen körülmények között érthető az a széleskörű érdeklődés, amely a Nagyváradai Zsidó Fiuinternátus iránt megnyilvánul, amely Szilágyi tanár kitűnő irányítása mellett új generációt nevel az internátus elsőrendű tudományos pedagógiai módszereivel. Az internátus életképességét és nélkülözhetetlen szükségét legszebben azok az eredmények bizonyítják, amelyeket az ifjúság nevelése, vallásoktatás és szellemi megerősítése terén végzett.

A tanuló ifjak mindegyike a nehéz vizsgavisszonyok dacára kitűnő eredménnyel végezték el iskoláikat. Nem volt egyetlen olyan eset sem, amikor a internátus pedagógiai kara ne tudta volna áthidalítani a növendékekkel a tanulmányok nehézségeit. Szilágyi profszoron kívül három szaktanár és két pedagógus gondjai mellett érnek komoly intellektuel ifjakká az internátus növendékei és szellemileg megerősödvé, edzett akarattal lépnek ki a tanulmányaik elvégzése után az életbe. Nap-nap után érkeznek máris az internátushoz a felvételi jelentkezések és a zsidó szülők valóban hálásak lehetnek Szilágyi professzornak azért a hűzgapótló, eredményes munkáért, amit gyermekeik nevelése körül páratlan tudással és agilitással kifejt. Különösen azon szülők figyelmét hívjuk fel haladéktalanul jelenkezésre, akik fiaikat I-ső vagy II-ik középiskolai oktatásra kívánják beiratni, mert ezekben az évjáratokban a jelentke-

zések máris magasan állanak és a kései intézkedés könnyen nem csak az internátusnál, hanem az iskolai qvotánál is a lemaradás következményével járhat.

Felhívjuk továbbá azon III-ik középiskolát végzett növendékeket, akik az examen de admitere-t még nem tették le és a IV-ik osztályba kívánnak ez évben beiratkozni, hogy haladéktalanul forduljanak Szilágyi professzorhoz ily irányú felvilágosító kérdéseikkel. Minden iskolai és internátusi ügyben készséggel áll az internátus igazgatósága a komoly érdeklődők rendelkezésére. Az internátus elsőrendű, szigorú orth. kóser ellátása Weisz Dávid orth. gimnáziumi hitoktató felügyelete és utasítása mellett készül, aki egymaga is garancia a vallásos életmód szigorú biztosítására. Minden szülő saját érdekében cselekszik, ha idejekorán gondoskodik gyermeke elhelyezéséről a Szilágyi professzor nagyváradai zsidó fiuinternátusában.

— Réven (Vadul Crisului) nyaralóknak orth. כשר koszt kapható lakással FRANKOVITS HENRIK-nél.

„Sikurit“ vizszigetelő anyag,
„Bessemmer“ festék és mindenféle lack-árak legolcsóbb beszerzési forrása:
Szivárvány festéküzletben
ORADEA, Zöldfa uca 8.

Brassóban az orth. כשר
Metropol étterem
vezetését átvettem
Garantált jó konyha. Polgári áruk. Utazóknak 10% kedvezmény. — Pártfogást kér
Rosenbaum Géza
Metropol étterem vezetője.

A timișoarai zsidó liceum és felsőkereskedelmi iskola nyilvánosjoguk, vagyis államérvényes bizonyítványokat állítanak ki.

Az ezekkel kapcsolatosan működő

szigoruan kóser fiuinternátus

az iskolaépülettel egy telken van elhelyezve, mely a város centrumában fekszik. A tanulók zöme kettesével lakik, egy-egy központi fűtéses, modernül berendezett, tágas, világos és fásított szabad térre nyíló, jó levegőjű szobában. A virágos nagy udvar, játéktér és tornaterem kellemessé teszik az ott tartózkodást. Az állandó tanulmányi ellenőrzés és oktatás az előmenetelt biztosítják. — Minden reggel az internátus imatermében rendes intenzív előimádkozóval.

Szigoruan kóser konyha, bőséges ellátás!

Prospektus az internátus igazgatóságánál kapható

Ne válogasson! Gyermekeápolásra csak Höfer-t vegyen

Rövid hírek

BERLINBEN vasárnap este a kampóskeresztesek megtámadtak egy jagov-uccai zsidó vendéglőt. A rendőrségnek a támadók közül hatot sikerült elfognia. — Kurth Gonsenheim berlini biztosítási igazgatót, ki a napokban Genua partján saját élete kockáztatásával egy gyermeket mentett meg a vízbefulladásól, az olasz kormány Mentő-rendjellel tüntette ki. A háború után ez az első eset, hogy az olasz kormány egy németet és zsidót kitüntetett.

WIESBADEN. A 63 éves korában elhunyt Oszkár Minkovszky tanár, kit a zsidó lapok „nagy zsidó”-nak neveztek el, formailag áttért a keresztény vallásra. Oszkár Minkovszky egy kis litvániai városkában, Kovno mellett vallásos zsidó szülőktől származott. Németországban kezdte meg tanulmányait és az orvosi tudományról írt alapvető művei által Breslauban az orvostudományok tanárának nevezték ki. A zsidóságból való menekülése dacára még sem volt megkímélve antiszemita támadásoktól.

FLORENC. A „Collegio Rabbinico”, Itália egyetlen rabbi szemináriuma most ünnepli fennállásának 100 éves jubileumát.

KOVNO. Értesülésünk szerint 300 zsidómunkás távozik Litvániából Birobidschánba.

JERUZSÁLEM. Az iskolai költségvetés redukálása folytán több mint 50 állandó és ugyanannyi provizórikus tanítónak lett a Jewish Agency iskolában felmondva. — A múlt héten súlyos összetűzésre került sor az affulei zsidó kolonistái és a rendőrség között. Az összetűzés egy demonstrációból kifolyólag történt. A palesztinai kormány egy arab építészeti vállalatnak juttatott egy Affuleba vezető uti elkészítését. A munkánál kizárólagosan csak arabok voltak foglalkoztatva, amiért az affulei zsidó kolonisták demonstrálni kezdtek. A rendőrség rögtön ott teremt a helyszínen a gummibotokkal és tíz zsidó munkást tettelegesen inzultált, köztük kettőt súlyosan megsebesített.

ANTVERPEN. A multkoriban történt zsidóellenes kilengés után legújabbán egy felhívás jelent meg az antverpeni gyarmatiügyi hatóságtól, hogy a belgiumi piac a legnagyobb készséggel áll a zsidó kereskedők rendelkezésére és a legszigorúbb szankciókat fogják a rendbontókkal alkalmazni.

MÜNCHEN. A Régensburgban megjelenő „Bayrischen Katholischen Kirche” című lapban egy felhívás jelent meg a katolikus lelkesekhez, hogy a legnagyobb intenzívással küzdjenek az ó-testamentum létjogosultsága ellen.

ALTONA. Az elmúlt héten Altonában a Bismarkstrassen levő zsidó temetőben több sírkövet találtak széjjelzúzva. A teltesek kiletét nem sikerült még eddig a rendőrségnek kinyomozni. A tett elkövetésével a horogkereszteseket gyanúsítják.

140 széles fürdőköppeny eponge 1 mtr. 39 lei A. B. C. Áruházban Teleki-ucca 4.

Irak (Aram Naharajim, Mezopotámia) állam, amely most megszűnt angol mandátum-terület lenni, a Népszövetség tagja lesz és képviseltni fogja magát Ezekiel Sassoon által, aki Irak állam pénzügyminisztere volt hosszabb ideig.

A florenzi (Olaszország) hitközség az elharpódzott zsidóllanságot úgy akarja ellensúlyozni, hogy zsidó reálgináziumot alapít.

Pályázati hirdetmény.

A satu-marei orth. izr. hitközség előjárósága bérbe óhajta adni a hitközség gőz és kádfürdővel kapcsolatos rituális fürdőjét 1931. évi aug. hó 1-től számított 3 évi időtartamra. Pályázni óhajtok felkértenek hogy ajánlataikat legkésőbb f. évi július hó 15-ig a hitközségi előjáróságnál nyújtsák be. A felajánlott összeg 10%-a bántalpenz gyanánt az ajánlathoz mellékelendő.

A hitközség fenntartja magának a jogot, hogy pályázók közül az ajánlott összegre való tekintet nélkül szabadon választhasson. Egyébb feltételek a hitközség irodájában megtekinthetők.

Satu-Mare, 1931 június hó 20.

A satu-marei ort. izr. hitközség előjárósága.

A legszebb

zománccfényű gallérok tisztítja a

Klein gőzmosóda

Sír. Vlahuja 4 János ucca Szent

MOZI

Cinematografial FILMPALACE
és FILMTERRASSZE mozgó

HETI MŰSORA:

Péntek: „Vörös táncosnő.” Főszerepben Dolores del Rio! — Szombat „Vörös táncosnő.” — Vasárnap délelőtt 11 órakor: Nagy matiné! 10 és 12 lejes helyárak. — Visszajön a „Volga leánya” Ewelyn Holttall

Teatral HEIMAN szinkör

HETI MŰSORA:

Péntek: „Nagyvárosi Fények” a világ egyedül álló attrakciója. Charlie Chaplin. Jön! „A négy fivér”, a Remarque testvér-filmje.

ZSIDÓ HUMOR

Csak egy perc az élet

Két szegény zsidó beszélget.

— Nézd — mondja ez egyik — az Uristen azt mondja magáról: „Enyém az ezüst, enyém az arany”. Ővé minden gazdagság. A zoltár szerint pedig „ezer esztendő az Ő szemében egy nap”, tehát egy emberi élet egy perc csupán. Hát miért nem ad Isten egy percre ezüstöt meg aranyat? Hiszen az ember is ad a másiknak egy percre bármit, Isten pedig a Jóság és az Irgalom.

— Igazad van — feleli a másik — Isten is szívesen ad. De úgy tesz Ő is mint az emberek. Azt mondja: Igen, csak várj egy percig!

Jó szíve van szegénynek

Pollák váci főrabbinak nemrég megjelent „Tisbi” című agadikus művében olvassuk a következő szellemes írásmagyarázatokat:

Mi az értelme ennek a bibliai példabeszédnek. „Az ember vágya a jótékony-ság, de jobb a szegényember, mint a hazug?”

Ismeretes, hogy a szegény embernek jó szíve van. Mindig is fogadkozik, hogy ha megüti a főnyereményt vagy Isten más-kép vagyonhoz segíti, mindjárt az első pénzből templomot épít, jótékony intézményt stb. De Isten a vesékbe lát és tudja, hogy legtöbbnyire ha csakugyan vagyonhoz jut az illető, nem tartja be a szavát. Azért inkább meghagyja továbbra is szegényembernek. Ez az Értelme a példabeszédnek: Az ember vágya, hogy jótékony lehessen (amíg nem teheti), de Isten előtt értékesebb, hogy szegény ember maradjon semhogy hazudjon (és kiderüljön, hogy mikor már teheti, sem teszi). Így legalább megmarad továbbra is a jámbor vágy.

A nedves pincelakás

Mikor a híres berlini bankár Menkus már nagyon beteg volt, elküldte egyik rokonát a hitközséghez, hogy érdeklődjék, fog-e helyet kapni a régi temetőben. A válasz úgy hangzott, hogy igen, de mint-hogy már csak néhány hely van, ára tízezer márka. „Menj vissza — szolt a bankár — a hitközséghez és mond meg az uraknak, hogy tiszteltetem őket, de egy nedves külvárosi pincelakásért nem fizetek ilyen rengeteg bért.”

Különös előszeretettel hivatkoznak politikusaink külföldi példákra. Helyes-e az, ha mindent külföldi példák után csinálunk?

A gróf egy szombati napon érkezik a bérlőjéhez, akin végig néz és megkérdi: — Mi az Kohn barátom, hogy maga olyan szépen ki van öltözve? — Ma szombat van, — mondja Kohn — és ma ünnepelek. — Mi az, hogy ünnepel? — Hát kérem, nem dolgozok, temp-

lomba megyek, aztán sétálok egy kicsit és délben otthon vár a jó sólet.

Sólet? Mi az?

— Az kérem, egy nagyszerű étel, legyen szerencsém ebédre.

— Köszönöm, — mondja a gróf — de ma dolgom van, ellenben a jövő héten eljövök, mert kíváncsi vagyok erre az ételre. Na de folytassa és mit csinál ebéd után?

— A jó sólet után ledülök egy negyed órára, aztán megint sétálni megyek.

A következő héten a gróf tényleg jól bepakkolt a sóletből és ebéd után eltávozott. Ugy hat hét múlva került megint elő és így szolt:

— Hallja Kohn, maga engem bacsapott.

Hogy hogy, méltóságos uram?

— Maga azt mondta, hogy sólet után ledül egy negyedórára.

— Igenis.

— Na látja és nekem négy hétig kellett utána feküdni.

Stern Amsel

ארמל כשר

10-2

vendéglője

ORADEA

Piața

M. Viteazul 7.

Izletes házi koszi!
Olcsó árak!
Utazóknak 10% engedmény.

Értesítés

ארמל כשר

Oriási áremelkedés a zsirpionon!

A n. é. közönséget felkérem, hogy saját érdekében nyári כשר zsirszükségletét idejében szerezze be, amíg azt nálam még a régi árban kaphatják.

Friedmann Samu

baronfi és zsirnagykereskedő

ORADEA—NAGYVÁRAD, CUZA VODA 6.

Padlólakkok, poloskairtók, háztartási cikkek

mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyiárak
legolcsóbb beszerzési forrásal

Pontos és figyelmes kiszolgálás! — Szombat és ünnepponon zárva!

Fülöp Ede

ORADEA, Zöldfa ucca 14.

Olcsó nyári vásár!

	Ezelőtt	Most
1 pár jó férfi zokni — — —	18	8
1 „ egész finom flor sokni — — —	65	29
1 drb férfi sport trikó ing — — —	95	43
1 „ I-a fotball dress — — —	150	58
1 „ férfi vagy női fürdő dress	130	55
1 „ prima férfi ing, pup'in elejű, 2 gallérral — — —	250	150
1 „ szép apacs ing — — —	235	148
1 „ I-a zephir rövid nadrág — — —	65	39
1 pár női flor vagy selyem harisnya	65	29
1 drb I-a női ing — — —	125	62
1 „ batizt kombiné — — —	165	95
1 „ selyem tuszor kombiné — — —	275	148

Gyermekek sokerlik, ruder- és apacsingek saison utáni kiárusítása.

Fehérneműek méret után nagyon olcsón készülnék.
Kérjük az árak olcsóságáról egy vásárlással meggyőződést szerezni.

KLEIN SÁNDOR & Co.

SAS-PASSAGE, FŐBEJÁRAT

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak
Schulhof Emilné
„Orient” Szövőművészeti Iskola
Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétel gyorsan és pontosan eszközöltenek.